

Nro. 45.

A' FELS. CSASZAR, ES AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken Junius 4-ik napján 1813-dik
esztendőben.

B é t s.

Talán ugyan a' felettünk lévő felleges ézben is olvassák a' Magyar Kurirt, mivel mihelyt a' múlt Majus hónapot megpirongattuk, mingyárt megmenekedett harmadnapi hideglelésétől, 's azolta leg szebb, leg kellemetesebb, leg kívánatosabb, és mind az okos 's oktan állatokra, mind minden teremtésekre nézve leg hasznosabb az időjárása, és ha a' mindennapi dél előtt fúvó szelet ki vesszük, semmi kivétőt nem találunk a' tavaszi időben. De ha jól megfontoljuk, ez a' minden napi szél sem ártalmas a' népes városokra nézve, a' mellyek felett lévő ártalmas gőzölgéseket hogy ha el nem oszlátnák a' szelek, szükségesképen igen terhes nyavalyák, 's végté-

re pestis vagy döghalál támadna a' városi lakosok közt. Ez az oka, hogy a' régi építő mesterek mindenkor vagy vizek mellett építették a' városokat, vagy azokon keresztül útakat csináltak a' folyóvizeknek. — A' Béts belső és Leopold városa közt a' Dunának egy ága, ezen utolsóbb külső város mellett a' Dunának két nagy ága, *Buda és Pest* közt a' nagy Duna, *Berlin* városán keresztül a' Spree, *Straszburg* mellett a' Rajna, *Párison* keresztül a' Seine (Sequana), *Londonon* keresztül a' Themse, *Petersburgon* keresztül a' Néwa folyóvíz, *Konstántzinápoly* mellett az úgy nevezett isatorna (Fretum Constantinopolitanum) folynak és vagynak. A' hol pedig folyóvizek vagynak, ott mindenkor nagyobb 's kisebb mértékben fú a' szél, 's széllyel osztatya az ártalmas gőzölgéseket.

Hadi Történetek.

I. Németországban.

A' Friauli hertzeg Marsal *Duroc*, a' Csász. Palotának fő Marsalja, *Napoleon* Császárnak igen meg hitt kedves embere, a' múlt Majus 21-dik napján a' *Würschen* mellett történt véres veredésben egy ágyúgolyóbistól halálos sebet kapván, azon hólnap 23 ik napján, éjjeli 10 órakor meg hólt.

A' Sziléziai határokról jött tudósítások szerint, a' Fels. Orosz Császár *I. Sándor* az egyesült Orosz és Prusszus Armádiának fő vezérlését, mellyet Orosz Feldmarsal *Kutusow* háála után lovas Generális Gróf *Wittgensteinra* bízott vala, most Gróf *Barclai de Tollynak*, mint legidősb Generálisnak adta által, Gróf *Wittgenstein*

ra pedig a' lovas seregeknek kormányozását bírta.

A' múlt Majusnak 22-ik napján, a' *Bautzen* mellett esett verekedésről és a' Hochkircheni sánzoknak elvételésekről, következendő tudósítást adott ki az ott lévő Frantzia Kormányozónak *Duroffel* Generálisnak rendeléséből, a' Drézdai Tanács:

Épen most vettük arról tudósítást, hogy a' Fels. Frantzia Császár és Király *Bautzen* mellett telyes győzedelmet vett az egyesült Orosz és Prusszus armádián, a' midőn az ellenség *Bautzen* i sekvőhelyéből ki verettetvén, magát hátra vonni kénytelenített, és a' Frantzia Armádia a' *Spree* folyóvízen által ment. (Ez a' folyóvíz a' Cseh Országi hegyekben *Tollensteintól* nem messze, Felső *Lusatziának* *Gersdorf* nevű falúja mellett ered, onnan *Budissin* vagy *Bautzen* mellett foly el, onnan *Spremborgbe*, *Cotbuson* által *Berlinbe* 's azon városon keresztül *Spandauba*, a' hol a' *Havel* folyóvízbe omlik). Tegnap, reggeli 9 órakor kezdődött a' verekedés a' Frantzia Armádia bal szárnyánál, magának a' Frantzia Császárnak egyenes vagy közvetlen vezérlése alatt; dél felé mindenőt durrogtak az ágyúk; az ellenséges lovas seregek semmit sem tehettek a' Fr. gyalogságnak. Hátul vétetvén az ellenség *Bautzent* elhagyni kénytelen volt; a' Császár jó rendeléseinek köszönheti ez a' város a' maga megmaradását. A' verekedés ugyan nem volt igen véres; mindazáltal annak következei az ellenségnek eltsüggedését nagyon fogja öregbíteni, és különös helyet fog a' hadi mesterség' históriájában nyerni. — A' Kurirnak elindulása

előtt abban foglalatostkodtak a' Fr. tiszték, hogy ezen napnak resultatumát össze gyűjthessék. — Kőlt Drézdában, Majus 21-ik napján, 1813 esztendőben.

Másodszori Jelentés.

Egy mai napon Hochkircheből ide érkezett Fr. Császári Kir. Kurir által olly bizonyos tudósítást vettünk, hogy a' tegnapelőtti verekedés után az egyesült Orosz-Prusszus ármádia a' Hochkirchei számos sántzokba vonta magát vissza, a' hol a' Frantzia Császár ismét megtámadta őket. Esteli 5 órakor már minden sántzok elvétetődtek, és egészen meg veretett az ellenség. — Eő Cs. Kir. Felsége tökéletes egészségben van. A' Kurir elindulásakor az egész napot az ellenség üzésére fordította a' Fr. Ármádia, 's reménylette, hogy minden ártillériáját, 's tábori bagázsiját elveheti. — *Kőlt Drézdában Május 23-ik napján, 1812 eszt.*

A' Drézdai 23 és 24-ik Májusi magános tudósítások következőképen szöllanak: — „Az ide hozatott sebes katonáknak száma olly nagy, hogy noha tsak nem minden közönséges épületek ezeknek számokra fordítottak; még is mindazáltal a' Pirnai külső város előtt barákokat, az az, deszkákból össze rakott kunyhókat kellett számokra készíteni.

A' múlt Majus 19-ik napján Bautzen mellett történt verekedésről következő hivatal szerint való tudósítás adatott ki az Orosz Ármádia részéről: A' Majus 18-ik napján vett minden tudósítások megegyeztenek abban, a' mit a' recognoscirozásból (az ellenségnek meg kémleléséből) meg lehetett ítélni, hogy tudnillik a' Bautzen

és Weisenberg közt táborozott egyesült ármá-
diának megtámadása végett minden hadi erejét
össze húzta az ellenség. Arra való nézve Orosz
Generál Gróf *Miloradovich* a' nevezett várost,
és az annak környékén bai kézre fekvő tetőket el
foglalta. *Kleist* Prusszus Generál előjáró serege
pedig a' város mellett jobbra fekvő tetőkön állott.
Ezen két corpusnak előtte volt a' Spree mellett
lévő völgy. A' Generál *Blücher* corpora a'
Kreckwitzeri tetőkön vígyázott; a' Herczeg *Gor-
tsakoff* corpora a' magas erdős hegyekre támasz-
kodott, azokban a' völgyekben pedig, a' mellyek
a' hegyeket két felé választják, és a' Cseh or-
szági határokig ki nyúlnak, a' tartalék lovas se-
reg, és az Orosz Csász. testőrök vígyáztak vala.

Azon napon, t. i. Május 18-ik napján tud-
tunkra esett, hogy a' *Lauriston* corpora Senf-
tenbergből Hoyerswerdába marsirozzék, és hogy
azt egy más corpus is kövesse, a' melly corpus
némellyek a' Marsal *Victor*, mások a' Generál
Sebastiani corpusának lenni vélték; a' *Lauriston*
corpusát 14000, a' *Sebastiani* Generálét 20000
emberre betsülték, és hogy egy napi járó földre
legyenek egymástól.

Arra való nézve mingyárt meg határozta-
tott, hogy a' *Lauriston* corpora ellen mennye-
nek, és azt, minekelőtte a' Bautzen mellett ta-
nyázott seregekkel magát össze kaptcsolhatná,
megtámadják. E' végre a' *Barclay-de Tolly*
Orosz, és a' *York* Prusszus Generálisok, a' Má-
jus 18-ik napját követett éjjel az ellenség ellen
küldettek, a' ki Hoyerswerda felől marsirozott
az egyesült hadi seregek ellen, a' kinek meg volt
parantsolva, hogy mihelyt azon expeditziót el.

végzik, mindjárt térjenek vissza a fő ármádiához, hogy e' szerént az ellenségek arra való rohanását az előre kiválasztott tsatá mezőn öszve kaptsolt erővel elvárhassák.

Azonközben Generál *Lauriston* nagyon előre nyomult Bautzenhez, 's magát az ötöt követett corpusal is öszve tsatolta, úgy annyira, hogy a' feliebb nevezett Orosz Generális már Königswartha mellett, York Generál pedig Weisig mellett a' *Lauriston* számos emberből álló corpusára bukkantak. Még is mindazáltal nem tsak meg nem rettentek a' számos ellenségtől, sőt inkább azon szempillantásban, mellyben Generál *Barclay* a' *Lauriston* corpusára rohant, G. York is a' G. *Sebastiani* corpusárávágott. Mind a' két rész mérgesen verekedett egymással, el annyira, hogy egész esteli 10 óráig tartott az egymással való viaskodás. — Az ellenség vesztesége 3000 megholt és sebbe esett emberekre, hét ágyúra és 2000 el-fogattakra, megyen; a' kik közt osztályos Generális *Pequerie*, *Martelli*, *Belletier*, és *St. Andreas* brigadiros Generálisok találhatnak. — Ezen expeditziót szerentséssen végbe vivén *Barclay de Tolly* Orosz, és *York* Prusszus Generálisok, a' nékiek adott parantsolat szerént, magokat az egyesült ármádiához vissza vonták.

Allig vonták magokat vissza ezen két Orosz és Prusszus hadi seregek a' Gotta mellett fekvő nagy ármádiához, Majus 20-ik napján, midén már dél felé nagy számú tsapatokkal Bautzen eleibe nyomult az ellenség, és a' *Miloradowits* 's *Kleist* Generálisoknak előmenő seregeiket sok sebes ágyúlövöldözéseknek védelme alatt Bau-

tzenhez nem messze megtámadta. Mindeu nagyítás nélkül el lehet mondani, hogy négyszer nagyobb erővel volt az ellenség, mint a' nevezett Orosz és Prusszus Generálisoknak corpusaik, és még sem vonták vissza magokat előbb, mint bal szárnyokat az ellenség megkerülte volna, és még akkor is erőssen ellent állottak szemközbe. Az a' nagy bátorság és vakmerőség mellyel Generál *Kleist Rüdiger* és *Roth* Generálisok, és *Markoff* Oberster azokat a' tötöket védelmezték, és a' vezérlések alatt volt hadi népnek bátor magaviselete az egész ármádiát álmétkodásra indította. — Azon egy időben, mellyben az ellenség ezt a' pontot megtámadta, az egyesült ármádia derekára és bal szárnyára is rohant; de ott is vissza veretett Generál *Miloradovics* és *Eugenius* Würtembergi hertzeg által. Ebben a' verekedésben, melly esteli 10 óráig tartott, könnyen 6000 embert veszthetett az ellenség, mivel a' Spre vi-ze mellett lévő szoros úton szüntelen való ágyúból és apró fegyverből való tüzelés alatt kellett annak magát által fúrní.

A' Majus 20-ik napján esett verekedésnek a' békövetkezett éjjel vetett véget. Hanem a' következett napon, reggeli ötödfél órakor ismét megtámadta az ellenség az egyesült Orosz és Prusszus ármádiának bal szárnyát a' hegyek közt volt seregeinek szüntelen való tüzelések alatt, és hogy seregeinket az eránt való félelembé ejtse, hogy ármádiánk bal szárnyát is megkerüli, sok sily vadász sereget küldött Cunewaldig. De ezen részről is vissza verték őket Generál *Miloradovics* és a' Würtembergi Hertzeg.

Azon közben azon napnak reggelén, 6 és

7 óra közt kemény ágyú és apró fegyver tüzével ismét megtámadta az ellenség a' Generál *Barclay-de Tolly* vezérlése alatt lévő ármádiának jobb szárnyát igen nagy erővel, és azon iparkodott hogy azt megkerülhesse. A' nevezett Orosz vezér a' Steinaui tetőkön állott, és a' verekedés alatt Baruthig terjeszkedett ki, a' hova Generál *Kleist* parantsoltatván menni, az ellenségre rohant, 's azt hátrább verte, és Generál *Blücher* két brigadájától segítettvén az ellenségnek azt a' plánumát, melly szerint az egyesült ármádiának jobb szárnyát meg akarta kerülni, elrontotta.

Ezen megtámadások közt szüntelen ágyúból és apró fegyverből tüzelt az ellenség kiváltképen az egyesült ármádia derekára, de még is semmit sem kezdett ellene. Egyszer hirtelen a' Kreckwitzeri tetők ellen fordúlt, a' hol tudniillik a' Generál *Blücher* corpora állott, és hasznára fordította azt a' szempillantatot, mellyben ez a' derék Generális a' maga corpusának felével a' *Barclay de Tolly* Generál segítségére ment vala. — Ezeket a' tetőket három colonnéra avagy tsapatra osztott hadi népével, három oldalról megtámadta, vadász katonái is Kreckwitzet el foglalták, de meg nem nem tarthatták, Generál *Barclay de Tolly* segítségére menvén a' falunak azt vissza vette. Példa nélkül való álhatatossággal védelmezték ezeket a' tetőket az egyesült seregek. Az Orosz Csász. testörző seregektől négy batalion menvén a' *Blücher* Generális segítségére, semmire sem mehetett az ellenség, *Miloradovits* Generális pedig a' vezérlése alatt vólt corpussal előre nyomulván több ágyúkat vett el, és egy

nehány batallionjait, semmivé tette az ellenségnek.

II. Az Albis folyóvíz alsó Részéről.

A' 11-ik Májusi Hamburgi levelek szerint, azon holnap 3-ik napját követett éjjel esett tsatázás közben egy Dánus parlamberter, az az, posta hajó ment a' Wilhelmsburgi sziget felé, kinek jeladását a' tsatázó részek nem értvén, reá mind a' Frantziák, mind az ellenkezők lövöldöztek. Végtere egy Frantzia tiszt, a' ki az illy jeladásokat jól értette, egynéhány kíséző katonát adván melléje, ötöt Vandamme Generálhoz vezetette. Ez a' Dánus posta a' Király nevében olly jelentést tett, hogyha a' Frantziák Hamburgot, mint a' Holsatziai Hertzegséggel határos várost megtámadnák, annak mindjárt segítségére menének a' szomszédtságban lévő Dánus seregek. Erre Gen. Vandamme akként felelt, hogy az ő tzélja nem volna azon várost meg támadni, hanem az ott lévő Orosz katonákat megzabolázní.

Brémából Majus 10-ik napján. Fr. Generál-lajtnant Gr. Wandamme arról tudósíttatván, hogy a' Cuxhafeni erősségben még most is ellenség legyen őrizeten, Montesquiou-Fecensac Generált mingyárt ellenek küldötte, a' ki a' reá bizony dolgot végre is hajtotta, mivel noha őt hadakozó briggből tüzelt is az ellenség a' Frantziákra; még is mind addig szorongatta őket, míg végtere ki nem álhatván a' benn volt őrizet az ágyútűz hevességét, abból kéntelen volt ki-menni. (Cuxhaven Hamburghoz tartozó faluhelység és kikötőhely Rizebütteltől fél mértföld távolságra, a' hol az Albis folyóvíze az északi tengerbe omlik. Ebbe a' kikötőhelybe szoktak

bátorság végett, a' nagy tengeri szelek közt a' hajók béveznik).

A' 13-ik Majusi Hamburgi tudósítások így szólnak: Ezen hólnap 13-ik napjától fogva tsendese vannak a' Wilhelmsburgi és Feddéli szigeteken lévő Frantziák, és Haaburgból szüntelen jönnek mennek ide 's oda a' Dánusokhoz a' posta hajók. A' Londonban volt Braunsweigdelsi hertzeg, az Anglus szolgálatban lévő Német legiónak vezére ma reggel ide érkezett, és *Christian* (Krestely) Dániai Printz minden órára ide váratik. — Generál *Tettenborn* (ez a' Hannoverai születésű Generál Austriai szolgálatban volt, és a' jelenvaló háború előtt, Oberster fővel Orosz szolgálatba állott) tegnap innen el akart menni, de a' jelenvaló környúlállások továbbra is itt marasztották.

Midőn Majus 9-ik napján Ochsenwerderben és Wilhelmsburgban kiszállottak volna a' Frantziák, a' Hamburgi fegyverbe öltözött polgárokhoz így szólt Generál *Tettenborn*: A' kinek kedve van az ellenség ellen való menetelre, álljon ki! azonnal mingyárt 400-an változtak ki közzülök, és mentek az ellenség ellen. Ezek közzül sok tselédes gazda nem mehetett vissza többé honnyába.

Egy más Hamburgi tudósításból ezt olvasuk: A' Frantziák, úgymond, tsendesen vannak az általok elfoglalt szigeteken; részünkről sem háborgattatnak, úgy haljuk, hogy négy napi fegyvernyúgvás legyen köztök és köztünk. *Napoleon* Császár, és a' Fels. Dániai Király gyakran kurirt küldenek egymáshoz. Azt is beszéllik, hogy Anglus seregek szállottak volna ki Cuxha-

venbe; hogy Boizenburghoz, a' Meklenburgi Grófságnak Hamburghoz hét mérföldre fekvő városához Svécziái seregek érkeztek volna. — Az Altouai Merkurnak 16 ik Májusi darabjában ezt olvassuk: Harmad naptól fogva tellyes isen-
 cesség van a' mi szomszédtságunkban, úgy hal-
 luk, hogy békességet tárgyazó alkudozások le-
 gyenek a' két hadakozó felek közt, mellyeknek
 tárgya mindazonáltal titokban tartatik, 's még
 eddig semmit sem tanulhatott ki azokról a' Pub-
 licum.

Brémából Május 18 ik napján. Újabb hadi
 népet szállított ki az ellenség a' Wilhelmsburgi
 szigetbe, a' kik ellen Gr. *Vandamme* fegyveres
 népet küldvén rész szerént megölette, rész sze-
 rént fogságra ejtette. Tsak három ember me-
 nekedhetett meg a' Frantziáknak kezekből, azok
 is pedig úszás által, hogy a' rajtok történt sze-
 rentsétlenségnek hírért Hamburgba megvihessék,
 egyszersmind hat ágyút vesztett az ellenség. Ge-
 nerál Lajtinant nagyon dítséri a' Fr. Conscrip-
 tusokat, a' kik úgy viselték magokat, mint
 régi próbált vitézek.

Svétzia.

A' Berlieni tudósítások szerént a' múlt Május
 hónapnak 12-ik napjára érkezett a' Svécziái Ko-
 rona Hertzeg Károly János (vólt Fr. Marsal Ber-
 nadotte) a' Svécziái Pomeraniának fő városába
 Stralsundba. Minekelőtte Eő Kir. Hertzegsége
 Stockholmból elútazott volna, következő hir-
 detményt küldött az othon maradt hadi néphez:

„A' Korona Hertzeg, *Generalissimus* az Or-
 száglan lévő fegyveres társaihoz.

Vitézek! A' Király, kinek parantsolatjára,

Pomeraniában lévő hadi népének vezérlését fel veszem, reám bízta, hogy két osztály sereget hagyjak vissza Svéciában, a' kik elegendők lesznek az Ország határainak védelmezésére, és mindenütt, a' hol a' haza boldogsága, és betsülete kívánni fogja, az ellenség' megtámadására. Ennek a' hadi népek vezéreivé *Toll* és *Essen* Feldmarsal - Lejtinántok neveztetek ki. Lezvetek érántok bizodalommal, számot tarthatnak ok arra érdemeikre, hazafiúi szeretetekre, és tapasztalásaikra nézve."

„Nem azért távozom el egy kevés ideig a' Királytól, a' fiamtól, és tőletek, hogy a' népek tsendességét meg háborítsam, hanem hogy a' közönséges békességnek eszközésében én is munkás lehessen, a' mellyre számos esztendőktől fogva törekednek az uralkodó Fejedelmek és nemzetek."

„*Vitézek!* A' ditsősségnek újabb pályafutása, 's a' közönséges boldogságnak újabb kútfejei nyitlatnak fel a' mi Hazánk előtt. A' józan politika, az északi Országoknak tsendességén épült szövetségek fogják a' Skandinaviai népeknek egyeségeket állandóvá tenni. — Hogy méitökká teszük magunkat ezen reánk bízott szép közeleségre, azok a' népek, mellyek karjaikat hozzánk nyújtják, soha se bányják meg bennünk helyezetett bizodalomokat."

„*Vitézek!* A' mi őseink vitézségek és jól meg főzött batországok által különböztették meg magokat; hogy ha mi ezen vitézi virtusokkal a' hadi ditsősséget váto buzgóságot öszve kaptsollyuk, a' mi fegyverünket védelmezni fogja az Isten. — *Költ Carlscronában, Május 8-ik napján 1815 eszt.*

Jobbítás. A' múlt kedden költ Magy. Kurirnak 617 lapján, felülről számiálván a' 4-ik sorban ezen szók helyett: *meg magyarázom, ezeket kell olvasni: lehet meg magyarázni*